

Vuosi 2010 Tuntosarven kansikuvien kertomana

TUNTOSARVI

Nro 12 ♦ Joulukuu 2010

Suomen Kuurosokeat ry

Syyskokous Jyväskylässä

Kulttuurista voimavaroja

Sisältö

Jouluinen tervehdys!.....	2
Pääkirjoitus: Mennyttä ja tulevaa..	3
Syyskokous Jyväskylässä.....	4
Kuurosokeilta pyydetään taideteoksia.....	6
Kulttuurista voimavaroja.....	8
Vesikaiutin tuo uusia sävyjä musiikkiin.....	12
Suomalaiset pelaavat kansanterveydelle.....	13
Nikkarilan talouskoulun tyttöjen iloinen jälleennäkeminen.....	16
Runo: Kaatunut joulukuusi.....	17
Uutta ja vanhaa henkilökohtaisesta avusta.....	18
Vuosi2010Tuntosarvenkansikuvien kertomana.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 28.1. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 3.1.

Kannen kuvassa hyvän joulun toivotukset välittävät järjestöavustaja **Sanna Tuomaala** (vas) ja virikeohjaaja **Anita Palo**. Kuva: **Kalle Kiviniemi**.

Jouluinen tervehdys!

Suomen Kuurosokeat ry:n 40-vuotisjuhlavuoden 2011 teemana on kosketus ja erityisesti halaus. On monta eri tapaa halata. Tiedottaja-**Tuija** ja toimittaja-**Jaakko** kehittivät jouluisen tiptap-halauksen, ja toivottavat sen myötä kaikille lukijoille **Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!** Samalla toimitus haastaa teidät, arvoisat lukijat, miettimään lisää tapoja halata. Minkälaisen halauksen Sinä keksit? Lähetä vastauksesi osoitteeseen toimitus@kuurosokeat.fi tai postitse PL 40, 00030 Iiris tai puhelimitse 0407532026 (tiedottaja). Julkaisemme parhaat halausvinkit Tuntosarvessa. ■

Mennyttä ja tulevaa

Selasin tämän vuoden Tuntosarven numeroita. Paljon on tapahtunut ja paljosta on kerrottu. Organisaatiouudistus astui voimaan vuoden alussa. Kuntoutumiskeskuksen tila-asia saatiin järjestykseen ja muutto uusiin tiloihin Muuramen Kinkomaalle tapahtui kesäkuussa. Tulkkauspalvelut siirtyivät Kelalle syyskuun alussa. Tiedotuksessa tapahtui sukupolvenvaihdos, kun **Rai-li Karisaari** jäi eläkkeelle ja hänen tilalleen valittiin **Jaakko Evonen**.

Yksi vuoden parhaimmista uutisista oli se, kun tasavallan presidentti **Tarja Halonen** suostui juhlavuoden 2011 suojelijana. Presidentti vieraili liriksessä lokakuun lopussa ja sai silloin myös ensikäden tietoa kuurosokeudesta toiminnanjohtaja **Kai Leinoselta**.

Tuntosarvissa on vuoden mittaan kerrottu myös eri-ikäisten kuurosokeiden ihmisten arjesta ja ajatuksista. Lehden avustajat ovat lähettäneet juttuja ja kuvia leireiltä, kursseilta ja matkoilta. On saatu tietoa ja vertaistukea.

Vuosi 2010 jää muistoihin myös erikoisten luonnonilmiöiden vuote-

na. Talvi oli harvinaisen kylmä ja luminen. Keväällä lentoliikenne oli hetken pysähdyksissä Islannissa tapahtuneen tulivuorenpurkauksen vuoksi. Ennätyskuumana kesänä helle-ennätykset menivät rikki ja ukkosmyrskyt raivosivat. Alkanut talvi on tuonut sekin jo yllätyksiä, kun Helsinkiin satoi muutaman päivän aikana lähes puoli metriä lunta.

Ensi vuonna monen jutun aiheena tulee olemaan 40-vuotisjuhlavuosi. Vuoden aikana on tapahtumia tasaiseen tahtiin ja Tuntosarvi seuraa niitä tiiviisti.

Juhlavuosi käynnistyy varainhankintakampanjan haastekeräyksellä. Tarvitsemme siinä juuri Sinun apuasi! Kerääthän ystäviesi ja tuttaviesi nimiä haastelomakkeeseen. Jokainen haastettu saa haastekirjeen heti vuoden 2011 alussa. Haastelomake löytyy yhdistyksen nettisivuilta www.kuurosokeat.fi tai voit pyytää sitä järjestön työntekijältä. Lähetä täytetty lomake joko postitse tai sähköpostitse talousjohtaja Pirkko Liekolle.

Kaunista, rauhallista joulunaikaa!
Tuija Wetterstrand, tiedottaja ■

TUNTOSARVI 36. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Jaakko Evonen ja Tuija Wetterstrand (sihteeri). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känfelspröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Syyskokous Jyväskylässä

Teksti: Seppo Jurvasen kokousraportin pohjalta Tuija Wetterstrand. Kokouksessa ei ollut läsnä tiedotuksen edustajaa työntekijänä.

Syyskokous pidettiin Kylpylähotelli Rantasipi Laajavuorella, Jyväskylässä 27.-28.11., lauantaita sunnuntaihin. Kokous alkoi klo 13.00 **Esko Jäntin** pitämän venytelytuokion jälkeen.

Jyväskylän kaupungin terveiset esitti vammaispalvelujen palveluyksikön johtaja **Marjatta Salminen**.

Kokouksessa oli läsnä 76 varsinaista jäsentä ja 10 omaisjäsentä.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Maija-Liisa Lahti** ja sihteeriksi **Heikki Majava**. Ääntenlaskijoiksi valittiin omaisjäsen **Risto Lepistö**, omaisjäsen **Veikko Poutiainen**, aluejohtaja **Ritva Rouvinen** ja talousjohtaja **Pirkko Lieko**, pöytäkirjan tarkastajiksi **Timo Närhi** ja **Paula Valminen**.

Hallituksen jäsenistä olivat erovuorossa **Sanna Paasonen** ja **Ari Suutarla**. **Aatos Ahonen** oli eron-

nut hallituksesta 1.10.2010 alkaen, kun hänet valittiin Oulun viriketoimintojen ohjaajaksi. Sääntöjen mukaan järjestön työntekijä ei voi olla hallituksen jäsen.

Vanhojen sääntöjen mukaan asiantuntijajäsenet valittiin vuodeksi kerrallaan eli myös **Riku Virtanen** ja **Marjo Nurminen** olivat erovuorossa. Nyt hallitus valittiin ensimmäistä kertaa uusien sääntöjen mukaan, ja hallituksessa ei enää ole asiantuntijajäseniä.

Äänestyksen jälkeen hallitukseen valittiin **Sanna Paasonen** Helsingistä, **Esko Jäntti** Jyväskylältä ja **Riku Virtanen** Turusta. **Tuula Hartikainen** Varkaudesta, **Ulla Kungas** Tampereelta ja **Merja Vähämaa** Nokialta jatkavat hallituksessa.

Syyskokous hyväksyi toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2011.

Lähes kaikki kokousasiat saatiin käsiteltyä lauantaina. Sunnuntaina käsiteltiin enää varainhankintakohta. Kokouksen jälkeen keskusteltiin juhluvuoden 2011 ohjelmasta.

Huomionosoitukset ja kunniakirjat

Vuoden jäseneksi hallitus oli valinnut kuurosokeusasiain tiedottaja ja kerhonetäjä **Riitta Ruissalon** Tampereelta. Riitta Ruissalon ansioksi mainittiin pitkäaikainen toiminta alueen kerhossa puuhakkaana ja idearikkaana kerhonvetäjänä. Hän tuo ansiokkaasti kuurosokeustyötä ja kuurosokeutta tunnetuksi julkiselle väestölle ja on lisäksi mukana paikallisten kuulovammaisten ja näkövammaisten toiminnoissa ahkerana vaikuttajana ja paikallistason kouluttajana. Luonteeltaan Riitta Ruissalo on vaatimaton, uhrautuva ja toiset huomioon ottava. Vuoden työntekijä on pitkäaikaisena, luotettavana, vastuuntuntoisena ja monipuolisena työntekijänä tunnettu palkkasihteeri **Anneli Morero** kustoimistosta, Helsingistä.

Kunniakirjan saivat **Ritva Hallikainen** Tampereelta, **Leena Paakkala** Hämeenlinnasta, **Osmo Perttula** Tampereelta ja **Pekka Rissanen** Kajaanista.

Ritva Hallikainen tekee kuurosokeutta ja kuurosokeustyötä tunnetuksi sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Hän kuvasi Toimintakeskuksen piha-alueen remontin ja siitä tehty kooste-DVD on herättänyt laajaa kiinnostusta. Hän on osallistunut myös useana vuonna erilaisiin taidenäyttelyihin.

Leena Paakkala on jakanut oivaltavia huomiota kuuron ja näkövammaisen henkilön elämästä ja arjen sattumuksista Tuntosarvi-lehden lukijoille (nimimerkillä "Ojoisten torppari").

Osmo Perttula osallistuu aktiivisesti järjestettyyn vapaa-ajan toimintaan ja antaa myös palautetta toiminnan kehittämiseksi.

Pekka Rissanen on Kajaanin virike-toimintojen kantava voima, pidetty ja muita kohtaan aina huomaavainen henkilö, joka tekee myönteisellä asenteellaan kuurosokeutta tunnetuksi.

Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen anomuksesta myönnettiin Näkövammaisten Keskusliiton hopeinen ansiomerkki Tuija Partaselle ja Toini Pieskälle sekä pronssinen ansiomerkki Soile Leinoselle, Pirkko Liekolle, Juha Pekkalalle ja Seppo Terolle.

Uusi hallitus, uudet säännöt

Yhdistyksen hallitukseen kuuluu vuoden 2010 loppuun saakka puheenjohtaja ja kuusi yhdistyksen varsinaista jäsentä sekä kaksi asiantuntijajäsentä. Uusien sääntöjen mukaan hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja kuusi hallituksen jäsentä. Syyskokous valitsee hallituksen jäsenet. Puheenjohtaja

valitaan syyskokouksessa joka toinen vuosi. Valinnan tekevät syyskokouksessa läsnä olevat järjestön varsinaiset jäsenet ja ne vanhat omaisjäsenet, joilla on äänioikeus. Varapuheenjohtaja valitaan vuosittain tammikuussa hallituksen ensimmäisessä kokouksessa. ■

Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus kiittää kuluneesta vuodesta ja toivottaa kaikille Oikein Hyvää Joulua!

Kuurosokeilta pyydetään taideteoksia

Teksti: Tuija Wetterstrand

Suomen Kuurosokeat ry:llä on taivotteena tarjota kuurosokeille mahdollisuuksia esittää taidettaan myös suurelle yleisölle. Jo perinteeksi muodostuneen Koskettavin veistos- kilpailun yhteydessä on jo useana vuonna ollut esillä myös kuurosokeiden omaa taidetta. Juhlavuoden syksyllä nämä kaksi taidenäyttelyä ovat jälleen esillä samaan aikaan.

Koskettavin veistos näyttelyyn otetaan ammattikuvanveistäjien kosketeltavia veistoksia. Kuurosokeat valitsevat niistä tuntoaistin avulla parhaimman, Koskettavimman veistoksen. Rinnakkaisessa näyttelyssä on esillä kuurosokeiden omaa taidetta.

Näyttelyt järjestetään Sanomatalon Art Galleria Kaarisillassa Helsingissä 25.10.-20.11.

Kuurosokeilta pyydetään nyt tarjoamaan omia taideteoksiaan Sanomatalon näyttelyyn. Työ voi olla veistos tai maalaus. Sen tulee kuitenkin olla arvioitavissa taideteoksena. Käyttöesineitä tai käsitöitä ei tähän näyttelyyn oteta mukaan.

Taideteoksia otetaan vastaan Suomen Kuurosokeat ry:n keskustuomistossa liriksessä perjantaihin 19. elokuuta 2010 saakka. Syyskuun alussa hallituksen nimeämä raati valitsee töistä ne, jotka laitetaan esille Sanomatalon näyttelyyn. Näyttely on myyntinäyttely, joten voit hinnoitella teoksen haluamalla summalla. Mikäli taideteokseen liittyy lyhyt tarina tai kuvaus, lähetä sen taideteoksen mukana.

Raati palkitsee kolme mielestään parasta työtä kulttuuristipendillä.

Kaikki lähetetyt työt valokuvataan ja niistä tulee kooste yhdistyksen nettisivuille.

Tietoa Art Kaarisilta Galleriasta

Galleria Art Kaarisilta aloitti toimintansa Sanomatalossa Helsingissä helmikuussa 2009. Galleria tekee erityistukea tarvitsevia taiteilijoita tunnetuksi tasaveroisesti muiden taiteilijoiden rinnalla.

Pääosa gallerian näyttelyistä esitte-

lee erityistukea tarvitsevien, kuten kehitysvammaisten ja pitkäaikaissairaiden, taiteilijoiden tuotantoa. Galleriatilaa vuokrataan myös muille yksityisille ja yhteisöille.

Art Kaarisilta ylläpitää Nastolassa sijaitseva Kaarisilta ry., joka tarjoaa kulttuurialan päivä- ja työtoimintaa sekä kuvataiteen ja musiikin alan ammatillista koulutusta erityistukea tarvitseville henkilöille. ■

Vuonna 2008 Raili-Marja Heinonen: "Ilo" palkittiin maalaustaidesarjan ensimmäisellä palkinnolla. Raadin mielestä työ oli visuaalisuudessaan ja kosketeltavuudessaan hieno ja siinä oli ansiokkaasti käytetty eri tekniikoita ja materiaaleja.

Kulttuurista voimavaroja

Taiteilijat ja vetäjät yhteiskuvassa: Takarivi vas: Sami, Ritva, Anne ja Juha-Pekka. Eturivi vas. Teija, Pirkon taulu, Justiina, Martti ja Niina.

Teksti ja kuvat: Anne Palo

Syksyinen ruska hehkui väriloistossaan, kun saavuin Majatalo Onnelaan Kulttuurista voimavaroja -kurssille. Kurssi pidettiin 5-8.10.2010. Kutsun Onnelaa leikkisästi takapihakseni, sillä se sijaitsee vain reilun 7 kilometrin päässä kodistani. Olen useasti pyöräillyt Tuusulanjärven ympäri ja samalla kulkenut Onnelan ohi.

Minä ja oppaakseni tullut tulkki **Johanna** saavuimme paikalle sopivasti lounasaikaan. Ruokasalissa tapa-

sin sitten ”lehdistä tutut” Jyväskylän ja Helsingin aluesihteerien sijaiset eli **Teija Tsutsusen** ja **Niina Hännisen**. He toimivat kurssin vetäjinä.

Lounaan jälkeen aloitimme kurssin. Tutustuimme toisiimme ja tulevan viikon ohjelmaan, joka vaikutti erittäin mielenkiintoiselta. Majatalo Onnelan ”emäntä” eli asiakaspalvelupäällikkö **Anne Hirvonen** toi oman tervehdyksensä ja kertoi mukaansatempaavasti Onnelan historiasta. Etenkin romanttinen rakkausdraama suomalaisen neidon ja upporikkaan venäläisen herras-

miehen välillä kiinnosti minua. Romantikko kun olen, niin huokaisin puoliääneen, että mistähän tuollaisia miehiä löytäisi? Vieressä istunut naapurini **Pirkko** tiputti minut takaisin maanpinnalle tokaisemalla, että ”ne ovat kuolleet”!

Historiaosuus oli niin mielenkiintoinen, että emme huomanneet ajan kulumista. Teija joutui toppuuttelemaan innostustamme ja muistutti, että meillä on edessä käynti Halosenniemeen. Taitoimme 1,5 kilometrin matkan pikkubussilla. Paluumatkalla kaikki halukkaat saivat kävellä takaisin, kuten itse sitten teinkin aurinkoisessa ruskasäässä.

Halosenniemi on taiteilija **Pekka Halosen** vuonna 1902 valmistunut hirsinen ateljeekoti Tuusulanjärven rannalla. Tänä vuonna Pekka Halosen syntymästä tulee kuluneeksi 145 vuotta ja Halosenniemen taide-museossa on laaja hänen töitään esittelevä näyttely. Pekka Halonen tunnetaan parhaiten luontoaiheista töistään sekä alttaritauluista. Oppaamme kertoi meille selkeästi ja mielenkiintoisesti Halosen elämänvaiheista aina perhe-elämää myöten. Lopuksi saimme käsien suojaksi valkoiset hansikkaat ja mahdollisuuden tunnustella kodin sisustusta. Oppaan mukaan Halosenniemessä on lähes 90 prosenttisesti alkuperäinen sisustus ja kalustus yhä jäljellä!

Stina Ojala tarkkailee innostuneita taiteilijoita Ritvaa ja Marttia.

Sulattelimme kulttuurielämystä yön yli. Keskiviikkona aamupäivällä ja oimme kokemuksiamme ja tuntojamme Halosenniemen retkestä. Antoisaa elämystä se kaikille tuntui olleen!

Kuvataidepäivä

Keskiviikon kuvataidepäivän veti kuvataiteilija **Maarit Hedman**. Maarit oli ehtinyt työskennellä kuvataiteilijana vain neljä vuotta ennen näkövammautumistaan. Silmähermotulehdukset veivät näön kokonaan toisesta silmästä, toiseen jäi vain hyvin heikko valon taju. Kuvataiteilijalle näkövammautuminen ja sitä myötä värinäön katoaminen oli ensin lähes maailmanloppu ja maalaaminen jäikin vuosiksi pois. Kunnes eräänä päivänä Maarit sai sattumalta elämää mullistaneen ahaa-elämyksen: hän alkoi maalaata sormin abstaktia taidetta akryyliväreillä. Nyt hän opettaa ja on jo pitänyt useita näyttelyitä.

Jokainen kurssilainen sai pöydälle eteensä tyhjän pingotetun kangas- taulun ja kehotuksen miettiä omaa syksyä ja mitä siitä voisi syntyä tauluksi. Hetken tuijottelin valkeaa taulukangasta kunnes yhtäkkiä vain tiesin, mitä halusin maalata ja millä väreillä. Taisin saada ”taiteilijan vision ja inspiraation”, kuten kaikki muutkin kurssilaiset, ainakin päätellen siitä innosta, jolla ryhdyimme taulujamme maalaamaan. Akryylivärien lisäksi meillä oli mahdollisuus tuoda elävyyttä tauluihin käyttämällä erilaisia materiaaleja, kuten hiekkaa, pieniä lasikiviä tai helmiäistä. Koska akryyliväri on myrkyllistä, on tärkeää käyttää suojahansikkaita sormilla maalatessa.

Aika lensi kuin siivillä ja maltoin tuskin käydä syömässä, kun pelkäsin, että en ehdi saada työtäni valmiiksi määräajassa. Ihan loppumetreille se menikin, vaikka nopeimmat ehtivät maalata samassa ajassa jo kaksi taulua.

Oli mahtava ihastella toistemme aikaansaannoksia. Miten kuurosokeilta voikin syntyä niin hienoja ja värikkäitä tauluja? Kerroimme vielä toisillemme omista töistämme sekä mitä niillä halusimme sanoa. Se oli myös mielenkiintoista kuultavaa!

Illalla rantasaunassa Justiina näytti Teijan kanssa nuoremmille ”vilupöksyille” mallia ja kävi monta kertaa

kastautumassa syyskylmässä Tuusulanjärvessä. Hrrr, sanon minä!

Musiikkipäivä

Torstain musiikkipäivän vetivät **Stina Ojala** ja **Russ Palmer**. Englantilaissyntyinen Russ on suorittanut Suomessa Sibelius-Akatemiassa musiikkiterapeutin tutkinnon. Russ kertoi, että musiikki on hänelle elämäntapa, sekä työ että vapaa-aika kuluvat musiikin parissa. Russ myös säveltää ja sanoittaa esittämiään kappaleitaan.

Jouduimme lähtemään Onnelan valoisasta ja tilavasta liikuntasalista, koska joku toinen ryhmä oli varannut sen. Impivaaran ahdas, hämärä ja meluisa tila sai aluksi minulle aikaan hirvittävän päänsäryn. Moleminpuoliset korvaimplanttini osoittautuivat vähän liiankin tehokkaiksi. Lounaan jälkeen siirryimme Martin kanssa salin takaosaan ja vastavasti huonommin kuulevat siirtyivät keskemälle. Aloin oikeasti nauttia kaikesta mitä tehtiin ilman, että pää oli liikaa meteliä täynnä!

Russin ja Stinan johdolla harjoitelimme afrikkalaisten rumpujen tahdissa, miten voimme aistia musiikkia tuntoaistin kautta joko värähtelyinä tai tulkin kehoon antamien kuvailuviestien kautta. Kokeilimme, miten musiikin voimakuutta, äänenkorkeutta tai nopeutta voidaan välittää

keholle. Erään hyvin kauniin meriaiheisen kappaleen mielikuvan tahdissa seilasimme merellä laivana, jota tyrskyt välillä heiluttivat, mutta loppua kohti tuli tyyntä kun saavuttiin satamaan ja seesteiseen vaiheeseen.

Illalla päivällisen jälkeen pääsimme kokeilemaan musiikin aistimista vesikaiuttimien kautta. Päivällä olin kuullut musiikin, mutta nyt minun piti ottaa molemmat implantit pois ja olin täysin kuuro. Odotin uteliaana altaalle mennessäni, että millaista on kokea vesikaiuttimesta tuleva musiikki vain tuntoaistin kautta. Menin lähelle, alle metrin päähän kaiuttimista ja jostain syystä ollessani kasvot kaiuttimiin päin en aistinut vatsapuolen lihasten kautta musiikkia oikeastaan ollenkaan. Mutta heti kun käänsin selkäni kaiuttimille, alkoi sisäelimissäni ja suolistossani tuntua todella hurja jytke ja jytinä. Kun menin vähän enemmän veteen selälleni niin, että vain pääni oli pinnan yläpuolella, musiikki tuntui sydämessä asti. Totesin, että vatsapuolen rasvakerrokset eivät ehkä ole paras mahdollinen musiikin kuuntelupinta.

Rakastan musiikkia ja sillä on suuri merkitys elämässäni. Vesikaiutin- kokemus oli todella mielenkiintoinen. Eniten nautin musiikista silti kuulon avulla. Vedessä voi aistia

Kaikki kurssilaiset, oppaat, tulkit ja vetäjät yhteispotretissa lähtöpäivänä.

lähinnä vain matalat äänet värähtelynä, korkeita ääniä ne eivät välitä samalla tavalla. Mutta sellaiselle kuurosokealle, joka ei voi kuulonsa kautta nauttia musiikista, on varmasti huikea elämys ja nautinto päästä nauttimaan musiikista värähtelyiden kautta.

Niin vain koitti perjantai ja kurssimme päätöspäivä. Kertasimme kurssin ohjelmaa ja totesimme sen hyvin antoisaksi. Taidetta voidaan kokea ja tehdä kuurosokeinakin. Edellisen päivän musiikkielämyksistä riitti juttua. Afrikkalaisten rumpujen upea rytminen äänimaailma sekä itse niillä rummuttaminen oli valloittanut meidät. Suunnittelipa joku omien rumpujen hankkimista! Saimme kulttuurista voimavaroja arkeemme, uusia kokemuksia ja tunteita herättäviä elämyksiä. Meissä jokaisessa on sisällämme luovuutta, joka tulee esiin, kun vain annamme sille mahdollisuuden. ■

Vesikaiutin tuo uusia sävyjä musiikkiin

Opastusta vesikaiutinkokemukseen.

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Kulttuurista voimavaroja -kurssilla Onnelassa oli mahdollisuus kokeilla vesikaiutinta. Vedessä kelpuvan kaiuttimen avulla musiikkia voi aistia myös tuntoaistilla, jolloin vaikkapa rokista ja sambasta voi nauttia ilman kuuloa. Koska vesikaiuttimet ovat harvassa, päätin hyödyntää tilaisuuden ja hyppäsin altaaseen.

Pienryhmää veti **Russ Palmer**, joka opasti meitä eri asentoihin vedessä. Tarkoituksena oli saada värinäaistimus mahdollisimman eri puolille kehoa. Sain melkein sy-

dänhalvauksen, kun kaiuttimesta lähti ensimmäinen bassotykitys. Olin siitä parin metrin päässä. Uskomatonta, että pieni kaiutin tuottaa niinkin voimakkaita värinöitä. Siirryn kokeeksi kaiuttimen vastapuoleiseen pätyyn, jonne värinät kantoivat myös hyvin. Ilmeisesti vesi johtaa matalia taajuuksia tehokkaasti.

Värinän saattoi aistia myös allasta kiertävistä teräsputkista. Kokemus oli hieno eikä kukaan näyttänyt jääneen sanattomaksi.

Russ Palmer kertoi tutustuneensa vesikaiuttimiin 90-luvun lopulla erityiskoulussa Iso-Britannian Manchesterissa, jossa oli kuulomoni- vammaisia lapsia. Ensikokemus oli hänestä hieno. Altaassa oli useampi kaiutin, ja Loch Nessin -hirviöstä kertovaa kappaletta kuunnellessaan hänelle tuli tunne, että altaassa olisi oikea hirviö. Russin kertoi saaneensa runsaasti tuntoaistimuksia, kun kaiuttimet sijaitsivat vedessä eivätkä altaan reunalla. Vesi on siksi hänestä erittäin hyvä musiikinvälityskanava, koska

musiikin voi aistia laajemmalla alueella kehossa ilmaan verrattuna. Veden ominaisuuksien vuoksi kappaleiden rytmien täytyy tosin olla riittävän voimakkaita.

”Olen opiskellut näitä asioita yliopistossa Iso-Britanniassa. Sopivien kappaleiden löytämisessä menee kauan aikaa, sillä kaikki eivät toimi hyvin vedessä”, totesi Russ. ”Tärkeintä on itse musiikin tunteminen. Vedessä ollessa äänilähde on helppo paikallistaa, mutta toistolaitteiden on oltava tehokkaita”. Russista on harmi, että vesikaiuttimia ja vastaavia laitteita on Suomessa vain muutamassa paikassa. Esimerkiksi

Oulun kuurojen koululla on lattiaan asennettu järjestelmä, jossa musiikkia voi aistia värinän kautta.

Russin kanssa yhteistyötä tehnyt **Eeva-Liisa Anttila** kertoi saaneensa ihmisiltä hyvää palautetta vesirentoutuksesta. Vesikaiuttimet ovat sen verran uusi juttu, että kokemusta niistä ei ole kertynyt kovin paljoa. ”Mielestäni tätä kenttää kannattaa kehittää jatkossa enemmänkin.”, toteaa Anttila. Hänen mukaansa vedessä saatujen aistimusten kuvailu saattaa useimmille olla vaikeata. ”Sitä kokemusta on vaikea pukea sanoiksi. Se pitää vain kokea itse”. ■

Suomalaiset pelaavat kansanterveydelle

Teksti: Henna Norberg. Kuvat: RAY

RAY on sosiaali- ja terveysjärjestöjen päärahoittaja Suomessa. Avustukset ohjataan yhä vahvemmin järjestö- ja kansalaistoimintaan kuten vapaaehtois- ja vertaistytöhön, osallistumismahdollisuuksien edistämiseen sekä vaikuttamiseen ja edunvalvontaan. ”Järjestöjen kannattaa taistella sen puolesta, että RAY säilyy itsenäisenä ja pe-

leillä kerätyt varat ohjataan jatkosakin tämän alan järjestöille”, RAY:n toimitusjohtaja **Sinikka Mönkäre** painottaa.

Suomessa rahapelejä ovat jo vuosikymmenet tarjonneet kolme peiliyhteisöä, RAY, Veikkaus ja Fintoto, kukin omilla tuotealueillaan. RAY:n ansiosta Suomeen on syntynyt runsaasti terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa ja hyviä käytäntöjä.

Nikkarilan talouskoulun tyttöjen iloinen jälleennäkeminen

Nikkarilan talouskoulun tyttöjä vuonna 1954. Oikealla istumassa Anja Lehtola (os. Kilpeläinen) ja hänen takanaan seisomassa Leena Paakkala.

Teksti ja kuva: Nimimerkki Ojoisten torppari

Käyn torstaisin Sampolassa Kotiväylän kuurojen ja kuurosokeiden päivätoimintaryhmässä. Eräänä päivänä viime syksyllä keskustelimme osallistujien kesken lapsuudesta ja nuoruudesta. Yllättäen Anja Lehtola kysyi minulta, että olenko entinen Nikkarilan talouskoulun oppilas. Vastasin Anjalle myöntävästi, sillä opiskelin Nikkarilan talouskoulussa Pieksämäellä vuosina 1953-

1955. Ihmettelin, että miten Anja keksi kysyä minulta sellaista asiaa. Anja yllätti sanomalla, että opiskeli samaan aikaan talouskoulussa ja muistaa minut pitkänä ja laihana tyttönä. Kysyin Anjan tyttönimeä ja sen jälkeen tunnistin hänet heti. Kyllähän minäkin muistin koululta tytön nimeltä Anja Kilpeläinen! Mutta minulla ei ollut aavistustakaan, että hän on se sama Anja, joka nyt on kihloissa ja asuu yhdessä Samuli Kujanpään kanssa.

Anja kertoi nauraen, että oli tutkinut talouskoulun aikaisia papereita ja yllättäen huomasi siellä tutun nimen. Hän oli ihan yhtä ällikällä lyöty kuin minäkin. Olimme toisistamme tietämättöminä tavanneet useamman kerran päivätoiminnassa, retkillä ja kuurosokeiden kerhossa. Olimme jopa yöpyneet Anjan kanssa yhdessä Kuurosokeiden Toimintakeskuksella järjestetyllä Elämää viittomakielisenä -kurssilla, mutta silloinkaan emme olleet tunnistanneet toisiamme.

Halasimme toisiamme talouskoulun aikojen ystävyysmuistoksi. Samuli naureskeli ihmeissään, että näin se ystävyys palaa taas entistä ehompana. Oli kulunut 55 vuotta, kun olimme olleet yhdessä Nikkarilan talouskoulun oppilaita.

Muistan Anjan kauniina tyttönä ja älykkäänä seuraihmissenä. Meitä oli joukko muitakin tyttöjä kuten Elisabet Laurila, Terttu Martola ja Riitta Pärnänen. Kaikki me olemme pärjänneet hyvin työelämässä.

Nykyään Nikkarilan talouskoulun tiloissa toimii Bovallius-ammattiopisto. ■

Kaatunut joulukuusi

Runo: Vieno Hyttinen

Jalkani kosketti jotain -tarkistin:
Enkeli.

Neljäs enkelikö pudonnut?
Etsin käsilläni
joulukuusen yläoksia,
en löydä.

Kumarrun alemmas,
huomaan, kuusi kaatunut.
Enkeli pudonnut
sen oksalta.

Haen apua,
ja nostamme kuusen pystyyn.
Muut koristeet pysyneet oksilla
ja tähti latvassa.
Nyt enkelikin löysi paikkansa.

*Runo on julkaistu kokoelmassa
Hilkka Nieminen & Vieno Hyttinen:
Runojen taivaskanavalla (1999). ■*

Uutta ja vanhaa henkilökohtaisesta avusta

Teksti: Ritva Rouvinen

Udistunut vammaispalvelulaki astui voimaan 1.9.2009. **Uudessa laissa palvelusuunnitelman merkitystä ja painoarvoa on korostettu. Oman kotikunnan sosiaalitoimi on velvollinen laatimaan jokaisen vaikeavammaisen kanssa palvelusuunnitelman.**

Palvelusuunnitelmaan kirjataan asiakkaan yksilöllinen elämäntilanne ja vaikeavammaisuuden perusteella tarvittavat palvelut. Uusi laki velvoittaa kuntaa selvittämään asiakkaan palvelutarpeen määrääjässä asiakkaan yhteydenoton jälkeen ja entistä enemmän huomioimaan asiakkaan tarpeet ja toiveet. **Suunnitelma velvoittaa kuntaa asiakkaan tarvitsemien palvelujen järjestämisessä. Silti se on kuitenkin suunnitelma, ei päätös.**

Vammaispalvelulaki laajensi vaikeavammaisten oikeutta henkilökohtaiseen apuun. Henkilökohtainen apu on kotona ja kodin

ulkopuolella suoritettava toisen henkilön antama apu sellaisiin toimiin, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vamman tai sairauden vuoksi selviä. Avun tarkoituksena on turvata vaikeavammaisten mahdollisuus omien valintojen tekemiseen kotona ja kodin ulkopuolella.

Henkilökohtaista apua voi saada päivittäisistä toimista suoriutumiseen, työhön ja opiskeluun, harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Henkilökohtaisen avun järjestää kunta.

Uudessa laissa **subjektiivisen oikeuden piiriin tuli kodin ulkopuolella tarvittava apu.** Tällä hetkellä kodin ulkopuoliseen apuun saa vähintään 10 tuntia kuukaudessa ja 1.1.2011 alkaen vähintään 30 tuntia kuukaudessa.

Henkilökohtaisen avun osalta kirjataan palvelusuunnitelmaan asiakkaan tarvitseman avun tarve, määrä ja järjestämistapa.

Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja on kolme:

1. Työnantajamalli
2. Palvelusetelimalli
3. Avustajapalvelu

Työnantajamallissa vaikeavammaisen toimii avustajan työnantajana ja kunta korvaa avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kulut vaikeavammaiselle.

- Palvelusetelimallissa kunta antaa vaikeavammaiselle palvelusetelin, jolla hän hankkii avustajapalvelun niitä tuottavilta yrityksiltä. Palvelusetelin toimivuutta kokeillaan muutamassa kunnassa ja sieltä saatavia kokemuksia hyödynnetään sitten muuallakin.

Avustajapalvelumallissa kunta hankkii avustajapalveluja palvelujen tuottajalta tai järjestää palvelun itse tai yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

Henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto Heta ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL solmivat syksyllä 2010 avustajia koskevan työehtosopimuksen (TES). Sen myötä henkilökohtaisten avustajien käyttäminen toivottavasti selkiytyy. Tämä uusi TES koskee avustajan työaikaan ja muihin yleisiin työnantajan ja työntekijän velvoitteisiin liittyviä asioita. Kevään

2011 aikana käydään sopimukseen liittyvät palkkaneuvottelut. Ne astuivat voimaan vappuna 2011. **Tämä TES ei ole yleissitova ja koskee vain Hetan jäseniä.** Se tarkoittaa, että työnantajan eli vaikeavammaisen tulee olla Hetan jäsen. Lisäksi avustajapalveluiden tulee olla vammaispalvelulain mukaan saatuja.

Lisätietoa henkilökohtaisesta avusta:

Heta

Hetan jäsenille on valmisteilla henkilökohtaiseen apuun liittyvä opas

www.heta-liitto.fi

Assistentti-info

Assistentti.info on henkilökohtaisen avun valtakunnallinen verkosto. Seuraavat Henkilökohtaisen Avun Päivät järjestetään 27.-28.9.2011, Kuntatalossa Helsingissä

www.assistentti.info

Suomen Kuurosokeat ry

Oikeuksienvallontatyöryhmä ja kommunikaatiopalvelut ovat koamassa kuurosokeille suunnattua Henkilökohtaisen avun opasta.

Lisätietoa henkilökohtaisesta avusta saat myös omalta aluesihteeriltäsi. ■